

Motywy wyboru kierunku studiów medycznych w województwie podlaskim

Ałła Aleksiejczuk^{1,2}

¹ Instytut Medyczny Państwowej Wyższej Szkoły Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży

² Instytut Ochrony Zdrowia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

Aleksiejczuk A. Motywy wyboru kierunku studiów medycznych w województwie podlaskim. Med Og Nauk Zdr. 2015; 21(4): 428–434. doi: 10.5604/20834543.1186918

Streszczenie

Wprowadzenie. Istotne znaczenie mają motywy, którymi kierują się studenci przy wyborze kierunku studiów medycznych, ponieważ mogą one wpływać na potrzeby i głód wiedzy oraz związaną z nimi jakość i efekty kształcenia.

Celem niniejszej pracy było zapoznanie się z motywacją podjęcia określonego kierunku studiów medycznych przez studentów Państwowej Wyższej Szkoły Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach.

Materiał i metoda. W badaniach wzięło udział 363 studentów pierwszego i drugiego roku dwóch państwowych uczelni wyższych, studiujących na kierunkach medycznych: pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne, fizjoterapia, dietetyka i kosmetologia. Badanie przeprowadzono w roku akademickim 2013/2014 z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza ankiety.

Wyniki. Najczęściej wskazywaną przez studentów motywacją wyboru kierunku studiów było zainteresowanie zawodem. Studenci pielęgniarstwa, ratownictwa medycznego, fizjoterapii i dietetyki bardzo często wskazywali jako powód wyboru kierunku chęć niesienia pomocy zdrowotnej ludziom. 56,3% studentek kosmologii podało jako motyw wyboru kierunku chęć ładnego i młodego własnego wyglądu. Studenci pielęgniarstwa przy wyborze kierunku studiów brali pod uwagę większą możliwość znalezienia pracy w kraju (54,8% respondentów) i za granicą (45,2% respondentów). Studenci kosmologii i dietetyki przy wyborze kierunku studiów kierowali się możliwością otworzenia własnego zakładu pracy – stosownie 51,7% i 40,8%.

Wnioski. 1. Motywacja prospołeczna przy wyborze zawodu pielęgniarstwa, fizjoterapeuty i dietetyka powinna przyczynić się do chęci posiadania szerokiej wiedzy akademickiej i skutkować wysokimi efektami nauczania. 2. Altruistyczne podejście przy wyborze kierunku studiów, prezentowane przez studentów ratownictwa medycznego, oraz korzyści własne, którymi kierowały się studentki kierunku kosmologia, mogą powodować niskie efekty kształcenia.

Słowa kluczowe

medycyna, studenci, motywacja

WPROWADZENIE

Zmiany ustrojowe, które nastąpiły w kraju w końcu ubiegłego wieku spowodowały transformację gospodarczą i społeczną, co z kolei przyczyniło się do modyfikacji systemu opieki zdrowotnej i spowodowało powstanie nowych specjalności medycznych i oddzielnych kierunków kształcenia [1]. W projekcie ustawy o niektórych zawodach medycznych zostały określone zasady, uprawnienia i kwalifikacje niezbędne do wykonywania 18 różnych zawodów medycznych, m.in.: dietetyka, fizjoterapeuta, ratownika medycznego, opiekuna medycznego, masażyści itd. [2]

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej skutkowało potrzebą dostosowania kształcenia do standardów obowiązujących w jej krajach [3]. Obecnie w Polsce kształcenie w zawodzie pielęgniarstwa, położnej, fizjoterapeuty, ratownika medycznego i dietetyka jest prowadzone w systemie szkolnictwa wyższego, które odpowiada standardom europejskim, co daje absolwentom możliwość podejmowania zatrudnienia w państwach Unii Europejskiej [4, 5, 6].

Obecnie młodzi ludzie starają się zdobyć wyższe wykształcenie i wiążą z tym nadzieje na wysoką pozycję społeczną, osiągnięcie dużych zarobków i możliwość zatrudnienia [7, 8, 9]. W społeczeństwie polskim zawody medyczne cieszą się

dużym szacunkiem. Zawody lekarza i pielęgniarstwa zajmują wysokie pozycje w rankingu najbardziej prestiżowych profesji [10]. W badaniach Sobczak i Kamińskiej pozycja zawodowa pielęgniarstwa jest oceniana przez ankietowanych jako średnia. Według większej części respondentów ważnym elementem wpływającym na wysokość prestiżu zawodowego pielęgniarstwa jest poziom kształcenia i doksztalcenia [11]. Zawody medyczne, oprócz zawodu lekarza, w Polsce są słabo opłacane, jednak młodzi ludzie nadal wykazują zainteresowanie kształceniem się na kierunkach medycznych w szkołach wyższych. Wydaje się, że główną motywacją wyboru studiów medycznych jest pragnienie młodych ludzi, by stać się wartościowym członkiem społeczeństwa i nieść pomoc innym [12, 13, 14, 15, 16]. Osoby wybierające kształcenie na kierunkach: pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne, fizjoterapia i dietetyka, muszą mieć potrzebę i poczucie wartości niesienia pomocy medycznej i ochrony zdrowia w społeczeństwie. Natomiast młodzież decydująca się studiować na kosmologii powinna mieć pasję w niesieniu pomocy i w poprawieniu wyglądu ludzi. Prospołeczna motywacja wyboru studiów może świadczyć o dojrzałości młodych ludzi w wyborze kierunku kształcenia, angażowaniu się do pracy w przyszłym zawodzie i związaną z tymi motywacjami chęcią posiadania dużej wiedzy.

W związku z tym interesujące jest ustalenie motywów, którymi kierują się młode osoby przy wyborze kierunku studiów medycznych. Ta decyzja może mieć bezpośredni wpływ na potrzebę poszerzania wiedzy oraz związaną z tym jakością i efekty kształcenia.

Adres do korespondencji: Ałła Aleksiejczuk, PWSliP w Łomży, ul. Akademicka 14, 18-400 Łomża
E-mail: aaleksiejczuk@pwsip.edu.pl

Nadesłano: 14 kwietnia 2015; zaakceptowano do druku: 30 października 2015

Celem pracy było poznanie motywacji podjęcia określonego kierunku studiów medycznych przez studentów Państwowej Wyższej Szkoły Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach.

MATERIAŁ I METODA

Badanie przeprowadzono w dwóch państwowych uczelniach wyższych: Państwowej Wyższej Szkole Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży oraz Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Suwałkach, w roku akademickim 2013/2014. W ankietyzacji wzięło udział 363 studentów 1. i 2. roku, studiujących na kierunkach medycznych pierwszego stopnia. Wśród badanych 73 osoby uczyły się na pielęgniarstwie, 89 osób było studentami ratownictwa medycznego, 43 osoby studiowały fizjoterapię, 71 osób dietetykę i 87 osób kosmologię. Wszyscy objęci badaniem studenci pielęgniarstwa, fizjoterapii i kosmologii realizowali studia w trybie stacjonarnym. Wśród słuchaczy ratownictwa medycznego 52 osoby kształciły się w trybie stacjonarnym, a 37 osób w trybie niestacjonarnym. W grupie osób studiujących dietetykę badaniem objęto 51 studentów studiów stacjonarnych i 20 studentów studiów niestacjonarnych.

Badanie przeprowadzono za pomocą anonimowego autorskiego kwestionariusza ankiety. Studenci wyrazili dobrowolną zgodę na udział w badaniu. Uczestnicy badania mieli możliwość zaznaczenia w ankiecie kilku powodów, które miały wpływ na wybór kierunku studiów, a także podania innych motywów, którymi sugerowali się przy tym wyborze. Dla wszystkich kierunków studiów medycznych sformułowano pytania odnoszące się do następujących motywów: zainteresowania zawodem, powiązań rodzinnych z zawodem lub zawodem spokrewnionym, możliwości znalezienia pracy w kraju lub zagranicą, stworzenia własnego miejsca pracy, związku z pracą obecną i możliwości awansu. Pytania ankietowe dotyczące przyszłej pracy studentów różniły się dla poszczególnych kierunków. Dla pielęgniarstwa, ratownictwa medycznego, fizjoterapii i dietetyki uwzględniono w nich: chęć udzielania pomocy medycznej ludziom, chęć udzielania pomocy medycznej członkom swojej rodziny, problemy zdrowotne własne i osób bliskich. W przypadku kosmologii w ankiecie było wymienionych pięć kolejnych: chęć pomocy w upiększaniu innych osób, chęć ładnego i młodego własnego wyglądu oraz zmiany własnego wizerunku, problemy związane z własnym wyglądem i urodą, problemy z wizerunkiem występującym w rodzinie.

Analizie zostały poddane wybierane przez respondentów przyczyny decydujące o kształceniu się w zawodach medycznych, porównywano też motywy wyboru studiów między studentami różnych kierunków.

Ocenę zależności pomiędzy rozkładem odpowiedzi na poszczególne pytania przeprowadzonej ankiety a kierunkiem studiów oszacowano, wykorzystując test Fishera-Freemana-Haltona. Dodatkowo oceniono skorygowane reszty standaryzowane w odniesieniu do komórek utworzonych tabel dwudzielnych, co pozwoliło zidentyfikować liczebności obserwowane istotnie różniące się od liczebności oczekiwanych. Hipotezy statystyczne weryfikowano na poziomie istotności $p < 0,05$. Obliczenia przeprowadzono przy użyciu programu statystycznego IBM SPSS Statistics w wersji 20.0.

WYNIKI

Odpowiedzi udzielili wszyscy studenci, którzy otrzymali kwestionariusze ankiety.

Najczęstszą, wskazywaną przez wszystkich badanych różnych kierunków motywacją wyboru studiów medycznych było zainteresowanie dziedziną zawodu. Porównanie zainteresowania zawodem jako motywem wyboru studiów, podanym w ankietach przez studentów pięciu różnych kierunków, przedstawiono w Tabeli 1.

Tabela 1. Porównanie odpowiedzi dotyczących zainteresowania zawodem przez studentów różnych kierunków studiów medycznych

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów					P**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Kosmologia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Zainteresowanie zawodem	n	59*	30	72*	51	50*	0,000
	%	83,1%	69,8%	82,8%	69,9%	56,2%	
Ogółem	n	71	43	87	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/nizszej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

Stwierdzono istotne statystycznie różnice w zainteresowaniu zawodem jako motywem wyboru studiów, $p < 0,001$. W przypadku studentów kosmologii i dietetyki liczba twierdzących odpowiedzi była istotnie wyższa od oczekiwanej, odpowiednio 82,8% i 83,1%, natomiast w przypadku ratownictwa medycznego istotnie niższa od oczekiwanej – 56,2%.

Na powiązania rodzinne z zawodem lub zawodem spokrewnionym wskazywali studenci wszystkich badanych kierunków (Tab. 2). W przypadku pielęgniarstwa liczba pozytywnych odpowiedzi była istotnie wyższa od oczekiwanej – 17,8%. Na wpływ tradycji pokoleń dość często wskazywali słuchacze ratownictwa medycznego (14,6%). Najbardziej tradycja rodzinna była motywem wyboru studiów wśród studentów kosmologii (5,7%), fizjoterapii (7,0%) oraz dietetyki (8,5%).

Tabela 2. Porównanie związku wyboru kierunku studiów z tradycją rodzinną

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów					P**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Kosmologia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Powiązanie rodzinne z zawodem lub zawodem pokrewnym	n	6	3	5	13*	13	0,092
	%	8,5%	7,0%	5,7%	17,8%	14,6%	
Ogółem	n	71	43	87	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/nizszej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

Rzeczywiste różnice stwierdzono także w wyborze odpowiedzi dotyczących motywów: związek z obecną pracą i możliwość awansu w przyszłości ($p < 0,001$). Liczba twierdzących odpowiedzi studentów kierunku ratownictwa medycznego była istotnie wyższa od oczekiwanej – 18%. Na powiązanie wyboru studiów z obecną pracą i możliwością awansu wskazało trzech studentów pielęgniarstwa oraz trzech studentów dietetyki. Na kierunku fizjoterapii nikt z respondentów nie stwierdził związku wyboru kierunku kształcenia z obecną pracą (Tab. 3).

Tabela 3. Porównanie odpowiedzi mających związek z obecną pracą i możliwością awansu jako motywu wyboru studiów przez studentów różnych kierunków

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów					P**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Kosmetologia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Związek z pracą obecną i możliwość awansu	n	3	0	2	3	16*	0,000
	%	4,2%	0,0%	2,3%	4,1%	18,0%	
Ogółem	n	71	43	87	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/niższej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

Ustalono istotne statystycznie różnice w możliwości znalezienia pracy w kraju jako motywu wyboru studiów ($p < 0,001$) wśród studentów różnych kierunków (Tab. 4). W przypadku studentów pielęgniarstwa i dietetyki liczba twierdzących odpowiedzi była istotnie wyższa od oczekiwanej, odpowiednio 54,8% i 33,8%, natomiast w przypadku ratownictwa medycznego niższa od oczekiwanej – 14,6%.

Tabela 4. Porównanie szans znalezienia pracy w kraju jako motywu wyboru studiów przez studentów różnych kierunków

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów					P**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Kosmetologia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Szanse znalezienia pracy w kraju	n	24*	12	20	40*	13*	0,000
	%	33,8%	27,9%	23,0%	54,8%	14,6%	
Ogółem	n	71	43	87	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/niższej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

Rzeczywiste różnice stwierdzono w przypadku wyboru możliwości znalezienia pracy za granicą jako motywu podjęcia studiów ($p < 0,001$). Porównanie odpowiedzi studentów pięciu różnych kierunków studiów medycznych przedstawiono w Tabeli 5. Liczba pozytywnych odpowiedzi studentów kierunku pielęgniarstwa była istotnie wyższa od oczekiwanej

Tabela 5. Porównanie odpowiedzi związanej z większą możliwością znalezienia pracy za granicą jako motywu wyboru studiów przez studentów różnych kierunków

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów					P**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Kosmetologia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Możliwość znalezienia pracy za granicą	n	13	12	20	33*	12*	0,000
	%	18,3%	27,9%	23,0%	45,2%	13,5%	
Ogółem	n	71	43	87	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/niższej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

– 45,2%, natomiast w przypadku kierunku ratownictwa medycznego niższa od oczekiwanej – 13,5%.

Studenci brali pod uwagę możliwość otworzenia własnego miejsca pracy po ukończeniu studiów. Różnice w odpowiedzi są istotne statystycznie ($p < 0,001$). W przypadku kierunku kosmetologii, fizjoterapii i dietetyki liczba twierdzących odpowiedzi była wyższa od oczekiwanej, odpowiednio 51,7%, 41,9% i 40,8%, natomiast w przypadku ratownictwa medycznego i pielęgniarstwa niższa od oczekiwanej, stosownie 2,2% i 11% (Tab. 6).

Tabela 6. Porównanie odpowiedzi związanych z możliwością stworzenia własnego miejsca pracy jako motywu wyboru studiów przez studentów różnych kierunków

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów					P**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Kosmetologia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Otworzenie własnego zakładu pracy	n	29*	18*	45*	8*	2*	0,000
	%	40,8%	41,9%	51,7%	11,0%	2,2%	
Ogółem	n	71	43	87	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/niższej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

Na chęć niesienia pomocy medycznej społeczeństwu wskazywali w różnym stopniu słuchacze pielęgniarstwa, ratownictwa medycznego, fizjoterapii i dietetyki (Tab. 7). Istnieją statystycznie istotne różnice w rozkładzie odpowiedzi na pytanie pomiędzy osobami z poszczególnych kierunków ($p < 0,001$). W przypadku studentów fizjoterapii i pielęgniarstwa liczba twierdzących odpowiedzi była istotnie wyższa od oczekiwanej, odpowiednio 76,7% i 71,2%, natomiast w przypadku dietetyki niższa od oczekiwanej – 36,6%.

Chęć niesienia pomocy medycznej w rodzinie uznali za motywację wyboru kształcenia w zawodzie medycznym studenci fizjoterapii (30,2%), pielęgniarstwa (30,1%), dietetyki (25,4%) oraz ratownictwa medycznego (14,6%). Różnice w rozkładzie odpowiedzi nie są istotne statystycznie, $p > 0,05$ (Tab. 8).

Tabela 7. Porównanie odpowiedzi związanych z chęcią niesienia pomocy medycznej społeczeństwu jako motyw wyboru studiów przez studentów różnych kierunków

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów				p**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Chęć niesienia pomocy medycznej społeczeństwu	n	26*	33*	52*	44	0,000
	%	36,6%	76,7%	71,2%	49,4%	
Ogółem	n	71	43	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/nizszej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

Tabela 8. Porównanie odpowiedzi związanych z chęcią niesienia pomocy zdrowotnej w rodzinie jako motywu wyboru studiów przez studentów różnych kierunków

Motyw wyboru studiów	Odpowiedzi	Kierunek studiów				p**
		Dietetyka	Fizjoterapia	Pielęgniarstwo	Ratownictwo medyczne	
Chęć niesienia pomocy zdrowotnej w rodzinie	n	18	13	22	13*	0,066
	%	25,4%	30,2%	30,1%	14,6%	
Ogółem	n	71	43	73	89	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

n – liczba pozytywnych odpowiedzi

% – procent osób wskazujących pozytywną odpowiedź

* komórki o liczebności istotnie wyższej/nizszej niż oczekiwana (na podstawie skorygowanych reszt standaryzowanych)

** test Fishera-Freemana-Haltona

Przyczyną wyboru kierunku studiów były własne problemy zdrowotne tylko w przypadku dwóch osób studiujących pielęgniarstwo, trzech osób z kierunku dietetyka oraz po jednej osobie z kierunku fizjoterapia i kierunku ratownictwo medyczne. Pojedyncze osoby podały również, że powodem wyboru kształcenia w zawodzie medycznym są problemy zdrowotne w rodzinie: trzy osoby z kierunku dietetyka, dwie osoby kierunku pielęgniarstwo oraz jedna osoba studiująca fizjoterapię.

Interesujące wyniki, dotyczące motywacji wyboru kierunku, uzyskano od studentek kosmetologii. Więcej niż połowa słuchaczek tego kierunku (56,3%) wskazała jako powód swojego wyboru chęć ładnego i młodego własnego wyglądu; 26,4% – chęć zmiany własnego wizerunku, dzięki fachowemu stosowaniu kosmetyków; dziewięć studentek (10,3%) podało jako przyczynę wyboru kierunku – własne wady urody, a dwie osoby (2,3%) wskazały na problemy z urodą w rodzinie. Natomiast na chęć pomocy w ulepszeniu ludzi wskazało 34,5% respondentek.

DYSKUSJA

W piśmiennictwie poświęconym problematyce determinantów, określających wybór kierunku kształcenia na poziomie licencjackim, wskazuje się, że studenci w większości

samodzielnie podejmują decyzję dotyczącą kierunku studiów medycznych i uczelni, ale czasem wyborem rządzi przypadek lub jest to wynik niepowodzenia w rekrutacji na pierwotnie wybrany kierunek, najczęściej lekarski lub stomatologiczny [12, 13, 14, 17].

Wyniki przedstawionych badań ankietowych świadczą o tym, iż wybór różnych kierunków studiów medycznych związany był z odmiennymi motywacjami. Jednak najczęściej wskazywanym motywem podjęcia studiów medycznych, niezależnie od kierunku kształcenia, było zainteresowanie dziedziną zawodu. Tak podało 56% ankietowanych studentów ratownictwa medycznego, 70% respondentów pielęgniarstwa i fizjoterapii oraz 83% słuchaczy dietetyki i kosmetologii. Podobne wyniki otrzymali Kropiwnicka i współpr. [14] w badaniach ankietowych przeprowadzonych w dwóch 160 osobowych grupach studentów kierunku lekarskiego i pielęgniarstwa Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Zainteresowanie medycyną wskazało 90,0% studentów kierunku lekarskiego i 76,9% pielęgniarstwa. Jednak w badaniach przeprowadzonych przez Kurczewską i współpr. [18] zainteresowanie naukami farmaceutycznymi przy wyborze kierunku deklarowało zaledwie 36% ankietowanych studentów.

We wspomnianych wynikach badań Kropiwnickiej i współpr. [14] 53,8% respondentów posiadało powiązania ze środowiskiem medycznym. Studenci pielęgniarstwa podali, że związek z medycyną w 16,3% dotyczył rodziców, w 6,9% – rodzeństwa, w 36,9% – dalszej rodziny/krewnych oraz w 18,8% – znajomych. Studenci kierunku lekarskiego deklarowali powiązanie z medycyną przez rodziców w 21,9%, rodzeństwo – 8,1%, dalszą rodzinę/krewnych – 31,9% oraz znajomych – 10,6% i innych osób – 1,3%. Wyniki obecnych badań są zbliżone, ponieważ na powiązanie rodzinne z zawodem lub zawodem spokrewnionym wskazywali studenci kierunku pielęgniarstwa w 17,8%, zaś słuchacze ratownictwa medycznego w 14,6%. Te osoby poszły na studia medyczne raczej z powołania, bo już w domu rodzinnym zapoznawali się ze specyfiką zawodu i świadome były zarówno pozytywnych, jak i negatywnych aspektów przyszłej pracy oraz miały nadzieję na pomoc rodziny w zatrudnieniu po ukończeniu studiów. Jedna z ankietowanych osób oświadczyła, że musi kontynuować rodzinną działalność medyczną. Natomiast w badaniach Waszkiewicz i współpr. [19] tylko 7% studentów wydziału lekarskiego wskazało na tradycję pokoleń jako główną przyczynę wyboru studiów medycznych.

Około ¼ respondentów z kierunku pielęgniarstwo i z kierunku fizjoterapia oraz połowa studentów ratownictwa medycznego przy wyborze studiów kierowała się chęcią niesienia pomocy medycznej społeczeństwu. Natomiast studenci kierunku dietetyka znacznie rzadziej (37%) wskazywali na ten czynnik przy wyborze kierunku kształcenia. Wyniki naszych badań korelują się z badaniami innych autorów. Zgodnie z wynikami badań Leoniuk i współpr. [20], prowadzonych na grupie 66 studentów 1. roku pielęgniarstwa, na chęć niesienia pomocy zdrowotnej ludziom wskazała większość respondentów – 79%, a na zainteresowanie wiedzą medyczną – 56%. Kropiwnicka i współpr. [14] ustalili, że decydującą cechą zawodów medycznych, według 75,0% studentów kierunku lekarskiego i 69,4% kierunku pielęgniarstwa, była możliwość niesienia pomocy innym oraz praca z ludźmi – odpowiednio 70,6% i 68,1%. Badania Cisińskiej A. i Cisińskiej G. [21], którymi było objęto 135 studentów pierwszego i trzeciego roku studiów pielęgniarstwa pierwszego stopnia

z Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, wykazały, że największy wpływ na wybór studiów miała przydatność wiedzy i umiejętności w życiu codziennym (52,0%) i chęć pomagania ludziom (51,1%). Dziubak i Motyka [22, 23] stwierdzili, iż motywacja wyboru zawodu pielęgniarstwa u badanych studentów miała najczęściej charakter motywacji prospołecznej, skierowanej na wartości pozaosobiste. Motywacją związaną z chęcią niesienia pomocy zdrowotnej w społeczeństwie kierowało się 39% respondentów uczestniczących w badaniach przeprowadzonych przez Waszkiewicz i współpr. [19] na grupie 89 studentów VI roku Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu. W tym badaniu respondenci mieli możliwość zaznaczenia tylko jednego motywu i jego udział był największy spośród 8 wymienionych w ankiecie.

Jednakowo wysoki odsetek (30%) ankietowanych studentów kierunku pielęgniarstwa i fizjoterapii oraz trochę niższy na kierunku dietetyka (25,4%) przy wyborze zawodu brał pod uwagę chęć niesienia pomocy medycznej osobom bliskim. Jedną z respondentek kierunku pielęgniarstwa wskazała na częste choroby w rodzinie, zaś druga myślała o potrzebie opieki nad rodzicami w przyszłości.

W badaniach Kropiwnickiej E. i współpr. [14] stwierdzono, że studenci przy wyborze kształcenia w zawodzie medycznym brali pod uwagę duże zapotrzebowanie na tę grupę zawodową na rynku pracy (12,5% studentów kierunku lekarskiego i 39,4% kierunku pielęgniarstwa), perspektywy zatrudnienia i brak obaw przed bezrobociem (43,8% studentów kierunku lekarskiego i 47,5% kierunku pielęgniarstwa) oraz możliwość wyjazdu za granicę (33,1% studentów kierunku lekarskiego i 37,5% kierunku pielęgniarstwa). W obecnych badaniach decydujący wpływ na wybór studiów przez studentów kierunku pielęgniarstwa miał rynek pracy. 54,8% respondentów liczyło, że znajdą zatrudnienie na rynku usług w kraju, a 45,2% – poza granicą Polski. Dane te świadczą o tym, że prawie połowa słuchaczy po skończeniu studiów pielęgniarstwa miała zamiar wyjechać z kraju. W badaniach Tęczy [16], przeprowadzonych dziesięć lat temu na 53-osobowej grupie studentów pierwszego roku pielęgniarstwa na Wydziale Ochrony Zdrowia, stwierdzono, że w przyszłości 39,6% respondentów planowało kontynuować naukę na poziomie magisterskim, a ponad 30% studentów po uzyskaniu tytułu licencjata zamierzało zacząć pracę w zawodzie średniego personelu medycznego, przy tym połowa z nich poza granicą naszego kraju. Pewność szybkiego znalezienia pracy po ukończeniu studiów oraz nadzieja na uzyskanie wysokich zarobków (ponad 70% odpowiedzi) były czynnikami wpływającymi na wybór studiów farmaceutycznych w badaniach Kurczewskiej i współpr. [18].

W obecnych badaniach o utworzeniu własnego miejsca pracy myślała tylko 11% ankietowanych studentów pielęgniarstwa, a związek z obecną pracą, jak i możliwością awansu podało 4,1% badanych osób. W odróżnieniu od studentów pielęgniarstwa respondenci studiujący fizjoterapię bardzo często przy wyborze zawodu kierowali się możliwością utworzenia własnego miejsca pracy (41,9%) i znacznie mniej ankietowanych osób wskazało na możliwość znalezienia pracy w Polsce i za granicą kraju (28%). Podobnymi do studentów fizjoterapii zasadami wyboru kierunku kierowali się słuchacze dietetyki, którzy również brali pod uwagę utworzenie własnego miejsca pracy (41%) oraz możliwość zatrudnienia w kraju (34%) i poza Polską (18%).

Odmienne od respondentów innych kierunków motywy wyboru studiów wskazali studenci ratownictwa medycznego.

Najwięcej studentów wymienionego kierunku miało altruistyczne podejście do wyboru kierunku i prawie nie liczyło na możliwość zatrudnienia u pracodawcy w kraju (85%) i za granicą (86%) lub na utworzenie własnego zakładu usług medycznych (98%). Wysoki odsetek ankietowanych osób z ratownictwa medycznego (18%) uznał potrzebę kształcenia w związku z pracą obecnie wykonywaną i możliwością awansu w przyszłości. Studenci ratownictwa medycznego wskazali, że pracują w służbie wojskowej, straży pożarnej, transporcie oraz ratownictwie medycznym. Większa liczba czynnych zawodowo osób kształci się na studiach niestacjonarnych (35%) i znikoma (5,8%) na studiach stacjonarnych. W polskim piśmiennictwie spotkaliśmy odmienne wyniki dotyczące motywów wyboru kształcenia na kierunku ratownictwo medyczne, świadczące o większym optymizmie tych respondentów niż przedstawiono w badaniach własnych [17, 24, 25]. W badaniach Smoleń i Cipora [17] wykazano, że co czwarty student ratownictwa medycznego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. J. Grodka w Sanoku (24,1%) nawet nie rozważał szansy zatrudnienia po studiach, a 56,3% uważało, że znajdą pracę w zawodzie ratownika medycznego w naszym kraju, przy czym kobiety znacznie gorzej niż mężczyźni postrzegali swoje perspektywy na zatrudnienie zgodne z wykształceniem (kobiety – 34,8% i mężczyźni – 60,9%). Studenci wskazywali na możliwość zatrudnienia w pogotowiu ratunkowym, Państwowej Straży Pożarnej, Szpitalnym Oddziale Ratunkowym, Wodnym Ochotniczym Pogotowiu Ratunkowym, Górskim Ochotniczym Pogotowiu Ratunkowym, służbach wojskowych oraz na uczelni. W badaniach Czezelewskiego i współpr. [24], przeprowadzonych na 129-osobowej grupie studentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia kierunku ratownictwo medyczne w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie, stwierdzono, że według opinii nielicznej liczby respondentów nie powinno być żadnego problemu ze znalezieniem pracy w województwie lubelskim (9,45%) lub w innym miejscu w kraju (27,78%). Większość studentów natomiast liczyła na to, że mogą znaleźć pracę w miejscu zamieszkania lub innym miejscu na obszarze Polski po długim czasie poszukiwań – odpowiednio 60,63% i 67,46%. 28,4% studentów było przekonanych, że bez problemu znajdą pracę w zawodzie ratownika medycznego oraz z wyższym wynagrodzeniem poza Polską, wskazując jako kraj docelowy – Wielką Brytanię.

W naszym badaniu postawę wyraźnie odmienną od postawy prezentowanej przez respondentów z innych kierunków studiów medycznych wykazały studentki kierunku kosmetologia, które zainteresowane były korzyścią własną. Ponad połowa słuchaczek tego kierunku (56%) wskazała jako motyw wyboru studiów medycznych chęć ładnego i młodego własnego wyglądu; 26% – chęć zmiany własnego wizerunku, zaś 10% podała problemy własne z urodą. Tylko 35% ankietowanych osób z kierunku kosmetologii przy wyborze studiów kierowało się wartościami społecznymi – chęcią pomocy w upiększeniu zewnętrznym ludzi. Więcej niż połowa respondentek z kosmetologii (52%) brała pod uwagę możliwość utworzenia własnego zakładu pracy, a na możliwość zatrudnienia na rynku usług w kraju i za granicą liczyło tylko 23% ankietowanych studentek. Podobne powody wyboru studiów kosmetycznych dostrzegły Dębska-Ratuszniak i współpr. [26]. w badaniach przeprowadzonych wśród 132 studentek kierunku kosmetologii na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Głównym motywem wyboru studiów kosmetycznych, ujawnionym w powyższych

badaniach, było zainteresowanie dziedziną kosmetologii i pielęgnacją skóry (59% uczestników badania), najrzadziej wskazywano chęć niesienia pomocy innym ludziom (8%). Największy wpływ na wybór zawodu kosmetologa przez ankietowanych miała potrzeba samorealizacji, rozwijania zdolności i swoich zainteresowań (59%) [26].

Istnieje powiązanie między motywacją wyboru studiów oraz chęcią posiadania wiedzy a jakością i efektami kształcenia. Studenci kierunku pielęgniarstwa, fizjoterapii oraz dietetyki przy wyborze studiów medycznych kierowali się podejściem prospołecznym – chęcią niesienia pomocy medycznej ludziom, jak i perspektywami znalezienia po studiach pracy w zawodzie. Wymienione motywy mogą pobudzać u studentów pragnienie posiadania szerokiej wiedzy, a w konsekwencji przyczyniać się do wysokich efektów kształcenia. Bardzo niebezpieczne jest podejście altruistyczne wykazywane przez studentów kierunku ratownictwo medyczne, bowiem może powodować niechęć do uczenia się i skutkować niskimi efektami kształcenia. Studentki kosmetologii jako motyw wyboru studiów medycznych wskazywały potrzeby osobiste związane z własnym wyglądem, co może indukować pragnienie posiadania tylko wiedzy zawodowej, czyli z zakresu teorii i praktyki zabiegów kosmetycznych, a w efekcie skutkować niskim poziomem ogólnego wykształcenia.

Na podstawie przeprowadzonych badań można sformułować następujące wnioski:

Motywacja prospołeczna przy wyborze zawodu pielęgniarstwa, fizjoterapeuty i dietetyka powinna przyczynić się do chęci posiadania szerokiej wiedzy akademickiej i skutkować wysokimi efektami nauczania.

Altruistyczne podejście przy wyborze kierunku studiów, prezentowane przez studentów ratownictwa medycznego, oraz korzyści własne, którymi kierowały się studentki kierunku kosmetologia, mogą powodować niskie efekty kształcenia.

PIŚMIENNICTWO

1. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie nazw kierunków studiów. Dz. U. Nr 121, poz. 838.
2. Projekt ustawy o niektórych zawodach medycznych i zasadach uzyskiwania tytułu specjalisty w innych dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia. Wersja projektu ustawy przyjęta przez kierownictwo MZ w dniu 3 lutego 2010 r. <http://www2.mz.gov.pl/wwwmz/index?mr=...y=131&ma=06632> (dostęp: 2014.06.30).
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE z dnia 10 listopada 2013 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.
4. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym. Dz. U. 2005 r. Nr 164, poz. 1365.
5. Informacja o wynikach kontroli systemu kształcenia oraz przygotowania do zawodów pielęgniarstwa, położnej i ratownika medycznego. Raport Najwyższej Izby Kontroli. Departament Pracy Spraw Socjalnych i Zdrowia. KPZ-410-13-00-P/09/094. Nr ewid. 53/2010/P/09/094/KPZ Warszawa, czerwiec 2010 <http://mojepanstwo.pl/dane/nikraporty/610>, (dostęp: 2014.07.01).
6. Iwanowicz-Palus GJ, Lewicka M, Skurzak A, Bień A, Stadnicka G, Krajewska-Kułak E. Zainteresowanie młodzieży kształceniem w zawodzie położnej – w opinii studentów studiów licencjackich i słuchaczek szkół medycznych. *Ann Univ Med Lodz.* 2003; 44 (2): 7–14.
7. Diwan V, Minj C, Chhari N, De Costa A. Indian medical students in public and private sector medical schools: are motivations and career aspirations different? – studies from Madhya Pradesh, India. *BMC Med Educ.* 2013; 13: 127. Published online 2013 Sep 15. doi: 10.1186/1472-6920-13-127 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3851318/>
8. Kusurkar RA, ten Cate Th J, van Asperen M, Croiset G. Motivation as an independent and a dependent variable in medical education: A review of the literature. *Med Teach.* 2011; 33(5): e242-e262.
9. Piecuch A, Makowska J, Sarnocińska J, Kozłowska-Wojciechowska M. Socjalizacja studentów farmacji WUM do roli zawodowej aptekarza. *Farm Pol.* 2013; 69(3): 154–158.
10. Centrum Badania Opinii Społecznej. Komunikat z badań. Prestiż zawodów. BS/164/2013. Warszawa, listopad 2013 r. http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2013/K_164_13.PDF, (dostęp: 2014.07.01).
11. Sobczak M., Kamińska B. Poziom prestiżu zawodowego pielęgniarstwa w opinii wybranych grup. *Probl Pielęg.* 2012; 20(2): 218–222.
12. Gąsiorowski J, Radlińska I, Odey M, Kładna A. Postawy i motywacje studentów I roku Wydziału Lekarskiego PAM do nauki zawodu lekarza (część I). *Zdr Publ.* 2008; 118 (2): 182–186.
13. Krajewska-Kułak E, Van Damme-Ostapowicz K, Bielemek A, Penar-Zadarko B, Rozwadowska E, Lewko J, i wsp. Samoocena postrzegania zawodu pielęgniarstwa oraz zdolności rozumienia empatycznego innych ludzi przez studentów pielęgniarstwa. *Probl Pielęg.* 2010; 18(1): 1–10.
14. Kropiwnicka E, Orzechowska A, Cholewska M, Krajewska-Kułak E. Determinanty wyboru zawodu, poziom aspiracji oraz plany na przyszłość studentów kierunku lekarskiego i pielęgniarstwa Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. *Probl Pielęg.* 2011; 19 (1): 70–80.
15. Leoniuk K. Wyobrażenia studentów dotyczące przyszłego zawodu w kontekście kształcenia w AMG. *Ann Acad Med Gedan.* 2004; 34: 191–201.
16. Tęcza B. Motywacja wyboru zawodu pielęgniarstwa w aspekcie powołania i altruizmu. *Pielęg Pol.* 2003; 2 (16): 170–174.
17. Smoleń E, Cipora E. Wpływ wybranych czynników na wybór kierunku studiów i plany zawodowe studentów ratownictwa medycznego. *Med Og Nauk Zdr.* 2015; 21(1): 33–38.
18. Kurczewska U, Jasińska M, Orszulak-Michalak D. Motywy wyboru studiów farmaceutycznych na przykładzie Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. *Farmacja Współczesna* 2008; 1: 64–68.
19. Waszkiewicz L, Zatońska K, Einhorn J, Połtyn-Zaradna K, Gawel-Dąbrowska D. Motywacje wyboru studiów medycznych na przykładzie studentów Akademii Medycznej we Wrocławiu. *Hygeia Public Health* 2012; 47(2): 223–226.
20. Leoniuk K, Lemska M, Nowakowska H. Wyobrażenia studentów pielęgniarstwa na temat zawodu i pracy w systemie opieki zdrowotnej. *Ann Univ Mariae Curie-Skłodowska* 2005; 60 suppl. 16(3): 256–259.
21. Cisińska A, Cisiska G. Motywy wyboru studiów pielęgniarstwa na przykładzie Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. *Probl Pielęg.* 2014; 22(4): 433–438.
22. Dziubak M, Motyka M. Wybrane czynniki warunkujące motywację wyboru studiów pielęgniarstwa. *Probl Pielęg.* 2014; 22 (2): 136–141.
23. Dziubak M, Motyka M. Motywy wyboru zawodu pielęgniarstwa i ich uwarunkowania – badania studentów kierunku pielęgniarstwa Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Probl Pielęg.* 2013; 21(3): 281–289.
24. Nowicki G, Rzońca P, Goniewicz M, Chemperek E, Naylor K, Woźniak J, i wsp. Strategie życiowe studentów kierunku ratownictwo medyczne. *Med Og Nauk Zdr.* 2014; 20 (1): 51–56.
25. Mroczek B, Karakiewicz B. Aspiracje edukacyjno-zawodowe i motywy wyboru zawodu studentów I roku Wydziału Nauk o Zdrowiu Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie. *Fam Med Prim Care Rev.* 2006; 8(2): 290–294.
26. Dębska-Ratuszniak O, Plichta D, Śpiewak R. Motywacje, aspiracje edukacyjne i zawodowe oraz poziom kompetencji słuchaczy studiów magisterskich na kierunku kosmetologia Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Estetol Med. Kosmetol.* 2012; 2(1): 28–32.

Motives for choosing medical studies in the Białystok Region

Abstract

Introduction. The motives by which students were guided while choosing medical studies are of great importance, because they may exert a direct effect on the needs, thirst for knowledge, and associated with it quality and outcomes of education.

Objective. The aim of the presented study was recognition of the incentives for undertaking a specified specialty of medical studies by students of the State Higher School of Computer Science and Entrepreneurship in Łomża, and the State Higher Vocational School in Suwałki.

Materials and method. The study covered 363 1st and 2nd year students of two State higher schools, studying the following medical specialties: nursing, emergency medical services, physiotherapy, dietetics, and cosmetology. The study was conducted during the academic year 2013/2014 using a questionnaire designed by the author.

Results. The most frequently reported motivation for choosing a study specialty by students was an interest in the job. As the reason for undertaking the specialty, the students of nursing, emergency medical services, physiotherapy and dietetics, most often mentioned the willingness to provide health assistance for people, 56.3% of female cosmetology students indicated the desire for a pleasant and young personal appearance. Students of nursing, while selecting their studies, considered better possibilities of finding employment in Poland (54.8% of respondents) and abroad (45.2% of respondents). Students of cosmetology and dietetics were guided by the possibility to start their own business – 51.7% and 40.8%, respectively.

Conclusions. 1. The character of pro-social motivation while choosing the occupation of a nurse, physiotherapist and dietician should contribute to the willingness to possess academic knowledge and high effects of education. 2. The altruistic approach while choosing a study specialty by the students of emergency medical services and own benefits by which students of cosmetology were guided, may result in low outcomes of education.

Key words

medicine, students, motivation